

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8521527 פקס. 02-6433570
ירושלים: רח' בית גן 8 טל. 02-6433605 פקס.

יו"ל ע"ו מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל
בנשיאות מנ"ק מוריטו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 657

משכיל לדוד

פרשת צו - שבת הגדול

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

וכאשר האדם חוטא רח"ל, הרי הוא פוגם בנפשו ובדמו וברוח א-להים ממעל. שכאשר בא הקב"ה לברוא את איבריו החיצונים של האדם, ברא אותם בידיו, אבל כאשר בא לברוא את פנימיותו, נפח באפיו נשמת חיים. הוי אומר שרצון ה' הוא העבודה הקדושה והטהורה שיעבוד האדם את בוראו מתוך ליבו, והוא העיקר.

והנה המכה הראשונה שהיכה הקב"ה את המצרים, היתה מכת דם. ורמז היה בזה שפגמו בני ישראל בנפשם, בדמם המחיה אותם, שניתן להם במתנה מאת ה'. דבר זה בא לרמז לבני ישראל שכאשר פוגם האדם בפנימיותו, שהוא הדם המחיה אותו בעבודת ה', הרי הוא ילקה כשם שלקו המצרים. ואנו בעוונותינו הרבים רוב עבודתינו בעבודת ה', היא רק מן השפה ולחוץ, ומי יודע איך הפנימיות.

משום כן מובן מדוע נצטוו בני ישראל לתת מדם הפסח על מזוזות ומשקופי הבתים. שכן הקב"ה רצה שבני ישראל לא יעבדו אותו רק מן השפה ולחוץ, היינו שיקחו את הפסח ויקשרו אותו לעיני המצרים וישחטו אותו ויטמכו על הנס, כאדם המתנועע בתפילתו ליד ציבור שלם, אבל ליבו בל עמו. אלא רצה הקב"ה לפסוח על בתי בני ישראל ולראות גם את מצפונות לבם הטהור, שיעבדו אותו גם בפנימיותם. לכך נצטוו לתת מדם הפסח על מזוזות בתיהם, לרמז על עבודתם בדם שהיא העבודה הפנימית, ויפסחו מלעבוד את ה' רק מן השפה ולחוץ.

והנה, כאשר האדם ינוח על מיטה בת ארבע רגליים, הרי שמנוחתו תהיה שלימה, וירגיש תענוג גדול. לא כן הדבר אם ינוח על מיטה בת שתיים או שלוש רגליים, הרי שאז מנוחתו לא תהיה מנוחה אמיתית, ולא ירגיש בתענוג כלל וכלל, שכן המיטה זזה.

ונראה לי, שזה הטעם שבני ישראל קשרו את השה שהוא העבודה זרה של המצרים לרגלי המיטה, להראות למצרים ולרמז להם שהם עושים את המצוה בלי שום פחד ומורא מהם, אלא בבטחון גדול ואמונה בהקב"ה ובמנוחה גדולה, כאדם הנח על מיטה בת ארבעה רגלים שמנוחתו שלימה, והיה זה קידוש ה' גדול מאד. ולא עוד אלא שלאחר מכן שחטו בני ישראל את השה לעיני המצרים, והוציאו את דמו, ונתנו על משקופי הבתים, והוכיחו בזה על עבודתם הפנימית, עבודת הלב, שאין בהם פחד ומורא מן היצר הרע השוכן בתוך לבם, והם נלחמים בו לבטלו ולבערו מלבם.

כך צריכה להיות עבודת האדם את בוראו, כולה לשמו יתברך, ואף בפנימיות הלב, להיות כקרבת עולה, שיעבוד את ה' במסירות נפש מבית ומחוץ, ללא נגיעה אישית, שהיא מביאה את האדם לידי גאווה וגבהות הלב. שכן הוא דרכו של היצר הרע להכניס את המידות הרעות בקיום המצוות, וכך יצא שכרו בהפסדו, אלא לעבוד את הבורא כעולה כליל ללא נגיעות אישיות, אלא בלתי לה' לבדו.

עבודת השי"ת מתוך פנימיות הלב

בענין קריאת השבת שלפני חג הפסח בשם 'שבת הגדול', ביארו חז"ל שהוא על שם הנס הגדול שנעשה לבני ישראל במצרים. שכן כידוע השה היה העבודה זרה של המצרים, ונצטוו בני ישראל (שם, י"ב כ"א) "משכו וקחו לכם צאן" וגו'. משכו ידיכם מן העבודה זרה, ואל תכירו בה, כי אין בה שום ממשות. והא ראייה, שתקחו ותשחטו אותה ולא תשפיע עליכם העבודה זרה מאומה. ולא עוד, אלא שהיא לא תעניש אתכם וגם המצריים לא יענישו אותכם. שכן היה פחד שמא יש איזה כח בעבודה זרה של מצרים. וחשבת, כי 'שבת הגדול' הוא ראשי תיבות שה, כנגד הנס שנעשה בשבת הגדול, במה שבני ישראל משכו להם שה, והמצריים לא הזיקו להם.

ואכן, בני ישראל לקחו את השה ביום י' בניסן, אשר היה זה יום שבת קודש (סדר עולם). וקשרו את השה לרגלי המטה, והיו המצרים שואלים אותם מדוע הם קושרים את השה שהוא העבודה זרה שלהם לרגלי המטה, ובני ישראל השיבו, שבי"ד בניסן הם שוחטים את השה. והמצרים היו מתמלאים כעס וחורקין שיניהם על העבודה זרה שלהם שמוטלת בבזיון, שבני ישראל מזולזלין בה, אבל לא נגעו בהם לרעה. זה היה הנס הגדול, ועל שם זה נקראת שבת זו, של יום י' בניסן בשם 'שבת הגדול'.

לאחר כל זאת, ציוה הקב"ה את בני ישראל, לקחת מדם השה, ולתת אותו על שתי מזוזות הבית ועל המשקוף (שמות י"ב ז'). "והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים" (שם, י"ג). ואמנם כך נהגו גם אבותינו במרוקו, לתת קצת מן החרוסת על משקופי הבתים בערב פסח, זכר לדם השה שנתנו בני ישראל על הבתים במצרים. זכר למה שפסח הקב"ה על בתי בני ישראל במצרים כליל פסח, כנגפו את מצרים.

והנה צריך ביאור גדול. מדוע היו צריכים בני ישראל לקשור את השה לרגלי המיטה דווקא, ומדוע לא קשרו את השה למקום אחר. מה ענין רמז יש ברגלי המיטה.

ועוד צריך ביאור, שהרי הקב"ה נגלה לפניו הכל ואין דבר נסתר ממנו, ואפילו הרהורי הלב, ואם כן מדוע היו צריכים בני ישראל לתת מדם השה על המזוזות ומשקופי הבתים, וכי צריך הקב"ה לסימן ולאות שבבית זה יושבים יהודים? וכי אין הקב"ה יודע מי שחט את השה וראוי לגאולה על שהאמין בהקב"ה ולא פחד מן המצרים.

וחשבתי לבאר, כי הנה כידוע רחמנא ליבא בעי (סנהדרין קו:): והיא הפנימיות, עבודת הלב. עיקר בריאת האדם היא, כדי שיעבוד את בוראו במסירות נפש פנימית, שהיא עבודת הלב.

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il <<<

שבת צו - שבת הגדול י"ב ניסן תשע"ג

ירושלים	תל אביב	באר שבע	הדלקת נרות
17:17	17:32	17:34	
18:29	18:31	18:30	מוצאי שבת
19:09	19:05	19:05	רבינו תם

היולול'א דצדיקיא

יב - רבי שמשון דוד פינקוס	טז - יצחק אבינו ע"ה
יג - מרן רבי יוסף קארו	טז - רבי שמוחה זיסקינד ברוידא, ראש ישיבת חברון
יד - רבי משה אלשיך, מו"ס "תורת משה"	יז - רבי ראובן הכהן מפראג, מו"ס "ילקוט הראובני"
יז - רבי אברהם יפה, ראש ישיבות נוברדרוק	יח - רבי ששון פירסיאדו, ראש ישיבת בית אל

ניתן להוריד את עלוני פרשת השבוע באתר המוסדות - www.orotpinto.co.il >>>

מענייני דיומא

דיני הגעלת כלים לפסח

מדיח כלים הפועל ע"י שטיפה ברותחין עם חומרי ניקוי, מותר להשתמש בו בפסח ע"י שינקו היטב את המדיח מכל לכלוך. ונכון שגם יפעילו את המכונה (ללא כלים בתוכה) בשטיפה ברותחין עם חומרי ניקוי חזקים.

סיר-עוגה שאופים בו חמץ, אין לו תקנה בהגעלה, ומכיון שאי אפשר ללבנו שמא יפקע באש, אין להכשירו לפסח.

סירים שמבשלים בהם על האש, טעונים הגעלה, וקודם צריך לרוחצם היטב מכל לכלוך וחלודה. וכן מכסה הסירים והידיות טעונים הגעלה.

ידיות הכלים המחוברים ע"י מסמרים, יש להסיר מהם כל לכלוך קודם ההגעלה ולשוטפם בסבון. וכן בניצב של הסכין המחובר ע"י מסמרים. וטוב יותר לקנות סכין לפסח.

חצובה, שמניחים עליה את הסיר, יש לנקותה ולהגעילה ברותחים. ואם עירה מכלי ראשון הוכשרה בכך, וכן הדין לכיריים של גז, וכן למקום האש עצמו, שיעלים אחר ניקוי היטב.

פלטה חשמלית די שישפוך עליה רותחים מכלי ראשון, לאחר שינקו אותה היטב.

מחבת שמטגנים בה עם שמן, די לה בהגעלה ואינה צריכה ליבון. ומחבת שמטגנים בה בלי שמן כלל, אין להכשירה בהגעלה. וכיון שא"א בליבון לא ישתמש בה בפסח.

קערות וצלחות של מתכת וכפות, שדרך להשתמש בהם בכלי שני, הכשרם בכלי שני. ואם עשו להם הגעלה, או עירוי מכלי ראשון, כל שכן שהוכשרו בכך.

שינים תותבות יש לנקותם מחמץ בעין, וטוב שיערה עליהם מים חמים מכלי ראשון.

כלי חרס לא מועיל להם הכשר, אם השתמשו בהם בחמין במשך השנה, ולכן יש להצניעם במקום מיוחד שלא יבואו להשתמש בהם.

כלי פורצליין דינם ככלי חרס, ואם השתמשו בהם בחמין, אין להם הכשר. וכל שכן בכלי חרסיה המצופים כעין פורצליין.

הכירור שרוחצים בו הסירים והצלחות, אפי' הוא מחרסיה, יערה עליו רותחים ומותר להשתמש בו בפסח. וכן שיש של מטבח, יערה עליו רותחים. ויש מחמירים לצפותו בנייר כסף בפסח.

כלי עץ ואבן, דינם ככלי מתכות להכשירם בהגעלה, או בעירוי מכלי ראשון או כלי שני, כפי שהשתמשו בהם במשך השנה. וכן כלי פלסטיק וניילון, כדרך תשמישן כך הכשרן.

כלי זכוכית אינם בולעים ואינם פולטים כלל, ואינם טעונים הכשר לפסח כלל, אפילו היה בהם משקה חמץ זמן רב. ומנהג האשכנזים להחמיר בכלי זכוכית כמו בכלי חרס.

כלים שמשמשים בהם בחמץ, אסור להשתמש בהם בפסח מבלי שיכשירם, ומשעת איסור אכילת חמץ בערב פסח אסור להשתמש בהם בלי הכשר. וכפי תשמישו של הכלי כך הכשרו, וכמו שיתבאר להלן.

בכל כלי הולכים אחר רוב תשמישו לענין הכשרתו לפסח, שאם השתמשו בכלי זה ברוב פעמים באמצעות רוטב, הכשרו בהגעלה. ואם רוב פעמים השתמשו בו ביבש, כמו תבניות של תנור חשמלי, הכשרו בליבון. ואולם כלי שרוב תשמישו היה בהיתר, ופעם אחת השתמשו בו בחמץ, אין הולכים בזה אחר רוב תשמישו, אלא כלי זה צריך הכשר. ולכן מיחם של מים חמים שנותנים עליו מאפים של חמץ לחימום, אין להשתמש במיחם זה בלי הכשר לפסח כדת. וכן סכין המיוחדת לחיתוך לחם, אם השתמשו בסכין זה פעם אחת לחיתוך עוגה חמה, וכדומה, צריך להכשיר את הסכין. וכן תיון המשמש למי-תה בלבד, אם נגע בלחם כשהוא חם, צריך הכשר כדת.

שפודים שצולים בהם בשר על האש, ופעמים שמערבים בהם חמץ, הואיל ודרך תשמישם בלי אמצעות נוזלים, טעונים ליבון באש עד שיהיו ניצוצות של אש ניתזים מהם. אבל הגעלה אינה מועילה להם.

תבניות שאופים בתוכם חלות, טעונים ליבון באש עד שיהיו ניצוצות של אש ניתזים מהן. ולכן התבניות של תנורי אפייה חשמליים, יש ללבנם באש או להחליפם בתבניות חדשות.

תנור חשמלי יש לנקותו היטב עד כמה שהיד מגעת, ולהימנע מלהשתמש בו עשרים וארבע שעות קודם הכשר, ואחר כך ידליקו את התנור בחום הגבוה ביותר שאפשר, וישאירוהו דולק כשעה. ודי בזה.

הכשרת ה"מיקרוגל": יש להבחין בין שני סוגי המיקרוגל המצויים כיום. יש מכשירים שיש בהם גם גופי חימום (השחמה), ודינם כדין הכשר תנור אפייה רגיל, שלאחר שימתינו עשרים וארבע שעות בלי לבשל ולחמם בו, וינקו היטב את המכשיר, ידליקו את גופי ההשחמה במשך כשעה, ובה התנור כשר לפסח. ויש תנורי מיקרוגל שאין בהם גופי חימום, אלא הם פועלים באמצעות קרינה. ותנורים אלה אם הם משמשים לחימום המאכלים, ולא לבישול, יש אפשרות להכשירם לפסח על ידי שינקו אותם היטב, ויניחו כוס שיש בתוכה מעט מים ומעט חומר ניקוי, וירתיחו את המים במשך כמה דקות, עד שדפנות התנור יספגו את האידים. ואמנם יש הנמנעים להשתמש במיקרוגל גם בפסח גם באמצעות קופסת קרטון או פלסטיק סגורה היטב. ואם משמשים בתנור המיקרוגל גם לבישול, וכן תנורי מיקרוגל שבחנותיות שהשימוש בהם הוא תדיר יותר, ומסתבר שהחום בדפנות מגיע ליד סולדת בו, ראוי להחמיר שלא להשתמש בו כלל בפסח.

במה מפטירין

הפטרת השבוע "וערבה לה' מנחת יהודה". (מלאכי ג')

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכר שה' ישלח לנו את אליהו הנביא לבשר על הגאולה, וזה מענין שבת הגדול שבו שלח ה' את משה לבשר על הגאולה מארץ מצרים

תולה ארץ על בלימה נצור לשונך

חרטה וקבלה

המקבל רכילות ורוצה לחזור בתשובה, יוציא את הדברים מליבו, שלא להאמינם. ואם קשה לו לחשוב שהכל שקר, יחשוב בדעתו שמא המספר שינה פרטים קטנים בסיפור, שמחמת כן השתנה הסיפור מטוב לרע. מלבד זאת יקבל על עצמו שלא להאמין יותר ללשון הרע או רכילות, ויתודה על חטאו.

מאוצרו של מורנו ורבנו הגדול
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

טעם לדרשת שבת הגדול

ועל פי זה, ממשיך בעל זכר לדוד ושואל, מדוע היום כאשר אנו נמצאים בגלות, לא עושים בשבת הגדול שום זכר לנס שהמצרים לא הרגו אותנו על כך שקשרנו את השה למטה, ושנהיינו שותפים להקב"ה, אלא שבמשך השבת רק אומרים דרשות.

ונראה לעניות דעתי לומר בזה, כי הנה את השה שקשרו למיטה הקריבו אותו אחר כך לקרבן פסח. ואם כן, מכיון שהיום בהיותנו בגלות נשאר לנו אך ורק לימוד התורה המקשר אותנו עם הקב"ה, ואין אנו מקריבים קרבן פסח, לכן לומדים ברבים הלכות פסח. ולימוד זה נחשב לנו כאילו הקרבנו קרבן פסח, כדאיתא בזהר הקדוש (ח"ג קנט.): "מאן דאשתדל באורייתא כאילו מקריב כל קרבנין דעלמא לקמי קוב"ה" (מי שעוסק בלימוד התורה - כאילו מקריב את כל הקרבנות שבעולם לפני הקב"ה). יוצא אפוא שהדרשה בשבת הגדול, היא זכר לשה שהקריבו אבותינו במצרים לקרבן פסח.

מצאתי בספר זכר לדוד בשם המקדש מלך ששואל; מדוע נקראת שבת הגדול ולא שבת גדול, ללא ה"א.

ומתרץ, כי ראשי תיבות של שבת הגדול הוא 'שה'. ואילו סופי תיבות הוא 'תל'.

והנה 'תל' עולה במנין בגימטריא 430,

הרמוז לנו על כך שבשבת זו נסתיימו ארבע מאות ושלושים שנה שנשתעבדו בני ישראל במצרים. לכן ציוה השי"ת בדווקא בשבת זו לקשור את השה לכרעי המיטה, כדי להראות קבל עם ועולם שהם יוצאים מהעבודה זרה ונכנסים לרשות הקב"ה.

מן המעיין

וזה שהמשיך הכתוב "וכפר עליו", שהקב"ה מכפר על העוונות, כשעושים תשובה. ונתן לנו את חודש אלול, המסוגל לתשובה ולכפרת עונות.

"אם על תודה"

יקריבנו". (ו.ז.ב)

כתב החיד"א ב"שם הגדולים" כי זקנו,

רבי אברהם אזולאי, היה ממשפחות חכמי קאשטלייא אשר באו מיד לאחר גירוש ספרד לעיר פאס שבמרקו. כשעלו מן הים ליבשה הניחו כל אשר להם בספינה, וזמן קצר לאחר מכן קמה רוח סערה וטלטלה את הספינה והטביעה אותה ואת כל אשר בה.

לזכר הנס שנעשה להם ולמען לא ישכח הדבר ברבות הזמן, היה מאז צר את צורת חתימתו כצורת ספינה.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"על מקדה על המזבח כל הלילה". (ו.ז.ב)

אומרו על המזבח - יתבאר על דרך מה שנחלקו רמב"ם וראב"ד (בהלכות תשובה פרק ו הלכה ה) בענין משפט האמונת המענים אומתנו; כי הראב"ד סובר שישפטו על אשר הרעו יותר מהקצוב להיותם בעלי בחירה ורצון, ורמב"ם סובר כי ישפטו גם על העיקר.

וכבר כתבתי (בראשית טו יד) בפרשת בין הבתרים כי האמת הוא שישפטו על הכל בטוב טעם.

ומחדש אני דבר כי מהתוספת יוקח ראייה על העיקר, שאם כוונת המענים לקיים מצות ה' היה להם שלא להוסיף, וממה שהוסיפו גילו דעתם כי לא למצוה יכוונו. והוא אומרו "על המזבח", פירוש ביתר על השיעור שהוא לכפרה שקצב ה' להם, אותו שיעשו ביותר מהקצוב, "ושמו אצל המזבח", שהוא הקצוב לכפרה, וידין ממנו כי לא למצות ה' הם מתכוונים, שהיתר יגלה על בחינת הנגזרה לכפרה אם לה מתכוונים או בשנאה להרע לבד, ונמצאים מתחייבים על הכל.

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה". (ו.ב)

דין הוא שהעולה באה על ביטול מצות עשה (יומא לו.) ובדרך כלל, דברים בטלים גורמים לביטול מצות עשה. כאשר אדם ממלא את זמנו בשיחת חולין ובדברים בטלים - ממילא בא הוא לידי ביטול מצוות עשה שחייב בהן.

וכה אמר שלמה המלך ע"ה בחכמתו: "ברוב דברים לא יחדל פשע" (משלי י.יט) "ודבר שפתים אך למחסור" (שם יד.כג). ואמרו חז"ל: השח שיחת חולין עובר בעשה, שנאמר "ודברת בס" (יומא ט:).

וזהו אפוא, מבאר רבינו החיד"א, מה שאמרה תורה "צו את אהרן ואת בניו לאמר"; כלומר, בעבור האמירה והדיבור בדברים בטלים - "זאת תורת העולה", יש להקריב קרבן עולה, שיכפר על ביטול העשה שנגרם על ידי כך.

"הוא העולה על מוקדה". (ו.ב)

מפני מה האות "מ"ם" שב"מוקדה" זעירא.

כה דרש רבי יוסף חיים זוננפלד:

האות מ"ם רומזת על מום, כמו שכתב בעל הטורים על הפסוק "עייזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים עשרים" (בראשית לב.טו): "לכך מסיים הכתוב מ"ם, לפי שכל הבהמות ששלח לו היו בעלי מומין, שלא יקריב מהן קרבן".

והנה, שנינו(זבחים פג): אם עלה לא ירד, שנאמר "היא העולה על מוקדה", ועוד שנינו: רבי עקיבא מכשיר בעלי מומין. ואמר רבי יוחנן, לא הכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין אבל מחוסר אבר ומום, מגונה.

"היא העולה על מוקדה" - "מ"ם" זעירא, להורות שגם מום קטן אם עלה לא ירד.

"זהרים את הדשן אשר תאכל האש את העולה ושמו אצל המזבח". (ג.ו.א)

רמז רמזה לנו התורה, שכשם שהדשן היה נבלע אצל המזבח, כך זכות הקרבנות נבלעת ונותרת לאורך ימים, ונוקפת לו לעם ישראל לדורי דורות.

וזהו כותב בעל ה"שפת אמת", רמז גם משורר התהילים בפסוק: "זכר כל מנחותיך ועולתך ידשנה סלה". דהיינו, דשן העולה שנבלע אצל המזבח יעמוד לנו ויעלה זכרונו לדורות לזכות לנו.

"אחד להטאת ואחד לעולה". (ו.יא)

רמז נאה מביא בספר "שלום אהלך", כי 'א' אחד ל'עלה ו'אחד ל'חטאת' ר"ת אלול.

שלג קל ריחף מעל לשכונותיה השלוות של ירושלים המתעטפות בדממה לקראת הערב היורד. הצינה חודרת לעצמות, ואין איש יוצא מפתח ביתו. ומבעד חלון מקומר של בית ירושלמי טיפוס, נשמע קולו של ילד חולה המשתעל בכבדות ובוכה. דבר זה לא היה נדיר בימים ההם, שכן רבים מילדי העיר לקו בהצטננות עונתית, אשר גרמה להם לשכב מרותקים למיטותיהם ולהשתעל במלוא גרונם.

והנה נראה אבי המשפחה יוצא מחצר הבית עם ילדיו הנאחזים בו כדי להתחמם, והוא צועד בחפזה לעבר הרחוב הקפוא. תלה רבי אייזיק את מבטו באיש, ומיד זיהה את הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל.

למראה ילדו הוותיק, הרחיב רבי אייזיק את צעדיו והזדרז להשיגו, כשהוא קורא: "רבי שלום, רבי שלום". רבי שלום נפנה לאחוריו, וכשהבחין שרבי אייזיק שר הוא העומד למולו, קרא צוהל כולו בניגונו העסיסי: "הו. שלום עליכם, רבי".

שאלו רבי אייזיק: "לאן מועדות פניך ביום סגריר שכזה?" - ענה לו רבי שלום תוך כדי הליכה: "הולכים אנו לבית אמי מורתי שתחיה".

"וזאת למה? שאל רבי אייזיק, וכי הוצף ביתכם במי הגשמים ולכן נטשתם אותו?"

רבי שלום הצביע לעבר ביתו, וכשהבל עולה מפיו אמר: "בבית נותר ילדי החולה, ולכן נטלתי את שאר הזאטוטים לבית סבתם".

שב רבי אייזיק ושאל: "נו אז מה?"

לימים סיפר רבי שלום שבדרון באחת מדרשותיו:

"לא הבנתי מה הוא רוצה באומרו 'נו, אז מה?' המשכתי לעמוד בכפור החזק כבובת שלג והמתנתי שיסביר את שאלתו.

רבי אייזיק לא הרפה וחזר על שאלתו בשנית, כשהוא מפרש את דבריו: "נו, אז מה? זאת אומרת, שאין כל הבדל בינינו לבין בעלי החיים שדואגים אף הם לצאצאיהם. אלא מה, אתם הולכים לעשות גמילות חסדים עם ילד יהודי שבמקרה הוא גם הילד שלכם!"

רבי שלום נעץ את עיניו בשומעי הדרשה המרותקים, דפק בידו על הסטנדר ואמר: "אי אי אי, הבנתם? פשוט בתכלית! הולכים לעשות חסד. מרגע זה, כשהמשכתי ללכת עם ילדי, היה זה מהלך אחר לגמרי".

המשיך רבי שלום וסיפר:

"למחרת בבוקר, בשובי מתפילת שחרית, באה אשתי לקראתי כשהיא נושאת שני דליי מים מהבאר. הזדרזתי לעברה ואמרתי בלחש: 'הנני מוכן ומזומן לעשות חסד עם אשה יהודיה שהיא אשתי', ונטלתי מידיה את הדליים". "למעשה, המשיך רבי שלום, חצי שנה אחר כך הלכתי עם דבריו של ר' אייזיק ואמרתי בפה מלא כשהתעסקתי עם בני משפחתי: 'הנני מוכן ומזומן לעשות חסד', כך בכל מעשה ומעשה פעלתי לפי דבריו. כל פעולה בבית יכולה להתפרש כך!"

הרים רבי שלום את קולו: "יש אנשים או נשים שחושבות, שהן לא עושות כלום, ומהרהרות בליבן: הלא אנו רק מגדלות את הילדים. אולם שוכחות הן, שכל פסיעה בבית עם כוונה טובה היא 'מכרה זהב'. לגדל ילדים שיהיה להם כח ובריאות ולסעדם לתורה ויראה - הרי זהו חסד ותורה גם יחד", סיים רבי שלום.

פתגם עממי אהוד מתאר איך "החיים הם בית הספר של האדם". ואם כי קשה לנו לקבוע בודאות על כוונת המשורר, מכל מקום לא ניתן להתעלם מעצם העובדה שחיי האדם רצופים בסיונות ומהמורות מצדו של היצר הרע, ו"אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אינו יכול לו". וכיצד ניתן לזכות לעזרתו של הקב"ה? זאת על ידי לימוד התורה שהיא מדריכה את האדם לחיות בדרך ארץ ובהנהגות מוסריות וערכיות. החיים, החיים על פי התורה, הם בודאי עושים את ה"בית ספר", לכל אדם שמבקש ליישר את אורחות חייו והתנהגותו האישית, ה'נורמטיבית', בשפת העמים.

כך למשל הזהירו חז"ל על אדם הכופר בטובתו של חברו, שסופו שכופר בטובתו של מקום (שמות רבה. א. ח). הנהגה מוסרית בינאישית (בין אדם לחברו), שיש לה קשר ישיר להנהגה יהודית-תורנית (בין אדם למקום). ומהעבר השני אנו מוצאים את דברי "החינוך" (מצוה ל"ג), שאדם הזוכה לרכוש את המידה של הכרה בטובתו של חברו, הוא מתעלה אחר כך גם להכיר בטובתו של הקב"ה.

המשיגה הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל, מוסיף וכותב בספרו "מכתב מאליהו": "צריך אדם לעשות כל השתדלות לרכוש מדה זו בשלמות, כי על ידה ילמד להכיר את גדולת חסדיו יתברך עם כל הבריאה, ועל ידה ידבק בקב"ה. וכפי שיעור דבקותו ויכול להנות מזיו שכניו בעולם הבא. שהכרת טובה לאדם ולקב"ה שורש אחד להם, ואם נפגמה המדה של הכרת הטוב לחברו, לא יכיר גם חסדיו של הקב"ה".

והנה הארה קטנה, על הרגשת הכרת הטוב (מתוך "שערי שמועות טובות"); מעשה שהיה באדם אחד מארץ ישראל ששלח פעם מכתב לאדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל על אשר קשה לו מאד, ממש אין לו מנוחה, חיי אדם אינם חיים ועולם חשך בעדו, שיש לו בית של שלושה חדרים, ויש לו עשרה ילדים בלע"ה. ואף שיש לו פרנסה לחיות, אבל אין לו כסף לקנות דירה מרווחת וממש מרגיש חנוק ואובד עצות.

השיב לו האדמו"ר, קודם כל - מזל טוב על הנישואין שלך, וב"ה שמצאת זיווג טוב. וגם בתוך מכתבך כותב אתה שיש לך דירה משלך, מה שהרבה אנשים אין להם בית, ואתה זכית שהשי"ת הזמין לך גם דירה משלך! וגם, מזל טוב על הבנים והבנות שהשי"ת זיכה אותך, כי יש הרבה אנשים ממתנינים ומתגעגעים לזה! ואחר שתגמור להודות להשי"ת על כל הטובה המרובה שהעניק לך, אז תתחיל לחשוב אם חסר לך עוד איזה דבר.

מכרה של זהב

הולך לו הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלבדקא, שקוע בשרעפיו בשעת בין הערביים, כשהוא שב מתפילת מנחה, ולצידו בן ישיבה שאזונו כרויה לשמוע מפי רבו דברי תורה.

מגיד השיעור
הרב אבנר רווח

בית הכנסת אורות חיים ומשה
רחוב האדמו"ר מבעלז 43 אשדוד
שעה: 20:30

